

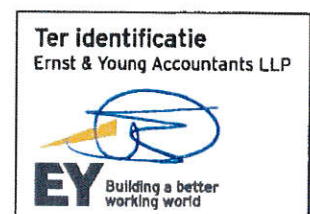
Jaarverslag en Financieel Verslag 2015

Noordelijke Rekenkamer

Vastgesteld in de collegevergadering van 24 februari 2016

13 april 2016

Voorwoord

Een belangrijk moment in het verslagjaar 2015 was de verkiezing van Provinciale Staten. Net als vier jaar eerder heeft dit geleid tot een groot aantal nieuwe Statenleden. Het is de taak van de Staten om, als hoogste orgaan van de provincie, het College van Gedeputeerde Staten te controleren en scherp te houden. De Rekenkamer, als instrument van de Staten, helpt hen daarbij door onderzoek te doen naar de effectiviteit van beleid en het doelmatig gebruik van publieke middelen. Zo wordt het democratisch functioneren, de kaderstelling en het uitoefenen van controle versterkt.

Juist daarom is het bijzonder plezierig dat de Rekenkamer hier aandacht aan kon besteden tijdens de diverse introductieprogramma's voor nieuwe Statenleden. Dit geldt des te sterker voor de nieuwe leden van de Programmaraad. De Programmaraad vervult ook voor deze nieuwe Statenperiode de functie van adviseur aan en klankbord voor de Rekenkamer. Ook coördineert de Programmaraad de (eensluitende) besluitvorming in de drie Staten over praktische zaken zoals de begroting en de werving en selectie van nieuwe bestuursleden.

Een taak die helaas aan het eind van het verslagjaar vervroegd actueel werd door het overlijden van onze collega prof. dr. Hans de Groot. Als voormalig lid van de International Board of Auditors for NATO, onderzoeksdirecteur van de Algemene Rekenkamer en hoogleraar Public Management aan de Universiteit Twente bracht hij een schat aan ervaring mee die hij bijna acht jaar lang met ons heeft gedeeld. Op zijn volstrekt eigen wijze was hij altijd op zoek naar het bewijs voor de stelling en ging hij meteen door naar de kern. Nuchter, wars van poespas en altijd betrokken. De Rekenkamer is hem veel dank verschuldigd.

Tijdens het verslagjaar heeft de Rekenkamer omvangrijke onderzoeken naar het onderhoud van zowel de droge als de natte infrastructuur alsmede naar het krimpbeleid gepresenteerd. Bij deze onderzoeken kijken we nog steeds naar de maatschappelijke effecten van de maatregelen, de doeltreffendheid. Pas daarna komt de vraag hoe die effecten zijn bereikt. Deze volgorde heeft naar onze opvatting toegevoegde waarde. Bij elk onderzoek hebben wij in het bijzonder oog voor 'publieke voorzieningen die van belang zijn voor het Noorden'.

In 2008 hebben we besloten vier jaar na publicatie van een Rekenkameronderzoek ook een terugblikonderzoek uit te voeren om vast te stellen waartoe deze aanbevelingen hebben geleid. Ook in het verslagjaar is een terugblik gerealiseerd en wel op aanbevelingen uit de rapporten over bodemsanering en bedrijventerrein.

Het verslagjaar werd afgesloten met de vaststelling van het onderzoeksprogramma voor de periode 2016-2017. Ook dit programma bevat interessante onderzoeksthema's.

Het is verheugend dat de behandeling van de rapporten in de Statencommissies leidt tot interessante discussies en conclusies. Ook dat maakt het Rekenkamerwerk boeiend.

Mr. G.B. Nijhuis
Voorzitter

Verslag van het College

1.1 Grondslag Noordelijke Rekenkamer

De Provinciewet schrijft voor dat Provinciale Staten beschikken over een eigen Rekenkamer. Artikel 183 Provinciewet bepaalt dat die Rekenkamer het door het provinciebestuur gevoerde bestuur toetst aan drie maatstaven: doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Rekenkamerrapporten moeten de Statenleden ondersteunen bij hun controlerende taak: 'heeft GS het provinciale beleid goed voorbereid en uitgevoerd?' Het neven doel is – althans volgens de Memorie van Toelichting -dat ook kiesgerechtigde burgers meer zicht krijgen op de prestaties van hun provinciebestuur. In maart 2015 hebben de kiezers weer de gelegenheid te baat genomen zich uit te spreken over het door de drie provinciebesturen gevoerde beleid. Deze burgeruitspraak heeft in alle drie provincies tot koersaanpassingen geleid: soms groter, soms ook wat minder ingrijpend.

De Gemeenschappelijke Regeling de Noordelijke Rekenkamer (2015) bepaalt dat de negen Statenleden in de Programmaraad adviseren over de inhoud van het tweejaarlijkse onderzoeksprogramma. Ook adviseren de negen Programmaraadsleden aan PS over de jaarstukken van de Rekenkamer en de benoeming van de Collegeleden. Daarnaast adviseert de Programmaraad ook aan de Rekenkamer, bijvoorbeeld over de wijze waarop Rekenkamerrapporten in de openbaarheid worden gebracht. In juni 2015 kwamen de nieuw benoemde leden van de Programmaraad voor het eerst bijeen en maakten zij kennis met het College van de Noordelijke Rekenkamer.

In de Gemeenschappelijke Regeling zijn bepalingen opgenomen over de identieke, financiële bijdragen die de drie deelnemende provincies Drenthe, Fryslân en Groningen aan het gemeenschappelijk orgaan, de Noordelijke Rekenkamer, leveren. Voor de Noordelijke Rekenkamer zijn in deze regeling bepalingen opgenomen over het College en zijn Voorzitter en secretaris, over de Programmaraad, en het bureau van de Rekenkamer. Tevens zijn regels opgesteld inzake vaststelling van de begroting, jaarrekening en het overdragen van bevoegdheden van de provincies aan de NRK voor de uitvoering van de aan de Rekenkamer opgedragen onderzoekstaak.

Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling is de gemeente Assen de vestigingsplaats van de Noordelijke Rekenkamer. Hieruit vloeit voort dat de provincie Drenthe optreedt als centrumprovincie. De provincie Drenthe verricht ondersteunende diensten ten behoeve van de Noordelijke Rekenkamer, bijvoorbeeld op het vlak van salarisadministratie, interne controle, personeelsbeleid, verzuimbegeleiding en arbeidsvoorwaardenbeleid.

1.2 Samenstelling College

Het bestuur wordt uitgeoefend door het College van de Noordelijke Rekenkamer. Dit College is in zijn eerste samenstelling per 1 januari 2005 benoemd. De wettelijke benoemingstermijn is zes jaar en kan één maal worden verlengd. Het College wordt in het verslagjaar 2015 gevormd door:

- mr. G.B. Nijhuis (Voorzitter, herbenoemd per 1 januari 2011)
- dr. H. de Groot (plaatsvervangend voorzitter, herbenoemd per 1 januari 2014; overleden 9 november 2015)
- dr. J. van der Bij (benoemd per 1 oktober 2012)

1.3 Verslag van werkzaamheden

Vergaderingen van het College

In het verslagjaar 2015 is het College elf keer in vergadering bijeengekomen. Belangrijke aandachtspunten zijn: de totstandkoming van een nieuw onderzoeksprogramma 2016-2017; het kwaliteitsbeleid ('hoe te zorgen dat het Rekenkameronderzoek steeds van hoge kwaliteit is'); de kennismaking met de Ter-Identificatie

Statenleden; en interne bedrijfsvoering. De andere punten op de College-agenda concentreren zich op de onderzoeksvoorstellen, de Nota's van Bevindingen en de Bestuurlijke Rapporten samenhangend met het in uitvoering genomen *Onderzoeksprogramma 2014-2015*. Achtereenvolgens worden de volgende onderzoeken besproken:

- de planning van het onderhoud van de natte en de droge infrastructuur;
- het beleid dat de Noordelijke provincies hebben gevoerd ten aanzien van de demografische krimp van hun bevolking;
- en de wijze waarop de Noordelijke provincies gevolg hebben gegeven aan aanbevelingen over het saneren van vervuilde bodems en het saneren van verouderd bedrijventerrein.

Daarnaast was er in de vergaderingen van het College aandacht voor twee Rekenkamerprojecten die pas in de eerste helft van het volgende jaar (2016) worden gepubliceerd:

- in de eerste plaats gaat aandacht uit naar de voorbereiding van een handreiking voor Statenleden aan de hand waarvan zij zich beter kunnen oriënteren op de verschillende instrumenten van het provinciale planologische beleid. De publicatie is gepland op 11 april 2016
- verder is er het onderzoek naar het veiligheidstoezicht op de meest risicovolle bedrijven in het Noorden. Dit toezicht is toevertrouwd aan de (samenwerking van de) drie Noordelijke Omgevingsdiensten.

Onderzoek

- Planning van Onderhoud van Droge en Natte Infrastructuur

Een doe-taak van de Noordelijke provincies is het onderhoud van de provinciale wegen, kanalen en kunstwerken (zowel de bruggen, sluizen, als ook de viaducten en tunnels). Het onderhoud van deze objecten legt een groot beslag op de lopende uitgaven en soms ook op de reserves (bij vervanging van een verouderd kunstwerk) van de drie provincies. Het uitstellen en temporiseren van onderhoud is één van de onopvallende, maar doeltreffende manieren om te bezuinigen. Wanneer de inkomsten van de provincies onder druk staan, kan er een neiging ontstaan het benodigde onderhoud op de lange baan te schuiven. De Statenleden in het Noorden waren eind 2013 bezorgd dat er reeds te veel op het onderhoud was beknibbeld, zodat in de toekomst het inlopen van het ontstane achterstallige onderhoud extra kosten met zich mee zou brengen. Maar er lag bij hen ook nog een andere zorg: 'misschien werden er ook wel onderhoudsuitgaven gedaan ten aanzien van objecten die nog in een goede staat verkeren?' Mocht dat laatste het geval zijn, dan worden er juist mogelijkheden om te besparen misgelopen. Beide vragen zijn in dit onderzoek meegenomen.

In dit Rekenkameronderzoek wordt voor een periode van zeven jaar gezien of het mogelijk was geweest bepaalde onderhoudsacties nog verder uit te stellen zonder dat dit tot extra onderhoudsuitgaven zal leiden. Terwijl tevens is gekeken naar de mate waarin objecten die dringend aan onderhoud toe waren, nog niet het benodigde onderhoud ontvingen zodat als gevolg van dit uitstel in de toekomst verhoogde onderhoudskosten zullen ontstaan.

In het onderzoek bleek dat er op beide aspecten mogelijkheden bestaan om de onderhoudsplanning te verbeteren. Per provincie en per type object (droog – nat; bewegend - vast) heeft de Rekenkamer aanbevelingen geformuleerd. Van de provinciale directies mag worden gevraagd dat bij het samenstellen van de jaarlijkse onderhoudsprogramma's meer dan in het verleden rekening wordt gehouden met de *feitelijke staat van onderhoud van het betreffende object*. De onderhoudsplanning moet niet uitsluitend worden gebaseerd op theoretische aannamen over onderhoudstermijnen, maar moet zijn gebaseerd op een actueel inzicht in de feitelijke staat van het onderhoud.

Het rapport is door de nieuw aangetreden Statenleden met interesse ontvangen. Het vormt een aansporing kritisch naar de jaarlijkse planning van de onderhoudstaken te kijken. Een belangrijke indicator in de oordeelsvorming van de Staten is voortaan het percentage van het te onderhouden areaal dat kampt met achterstallig onderhoud. Komt dat percentage boven een kritische drempel, dan is onderhoud dringend gewenst.

Op 13 april 2015 is het rapport gepubliceerd. In de daarop volgende maanden is het in commissievergaderingen besproken. Ook heeft het rapport tot discussies in PS geleid.

- Krimpbeleid

Op 14 september 2015 publiceert de Noordelijke Rekenkamer haar rapport over de inspanningen die de drie Noordelijke provincies hebben verricht om de demografische transitie (vergrijzing, ontgroening, gezinsverdunding, huishoudensvermindering en uiteindelijk ook absolute daling van het aantal inwoners) in goede banen te leiden. Enkele regio's in de provincie Groningen werden als eerste geconfronteerd met de terugloop van de bevolking. In de provincies Fryslân en Drenthe is de demografische krimp pas de laatste jaren actueel geworden maar zal deze neerwaartse trend zich naar alle waarschijnlijkheid in enkele regio's doorzetten. Om de leefbaarheid in de krimpgebieden in stand te houden, worden zowel door het Rijk als door de provincie(s) financiële middelen vrijgemaakt waarbij het provinciebestuur een belangrijke zeggenschap bij de verdeling van deze gelden kreeg.

Van de ervaringen in de provincie Groningen met dit eerste-generatie-krimpbeleid kan worden geleerd. Samenwerking met en vooral tussen de gemeenten is van groot belang om de gevolgen van krimp op te vangen en de leefbaarheid te garanderen. Ook is het van belang dat de afzonderlijke (gemeentelijke) projecten elkaar versterken en niet beconcurreren.

Behalve over het belang van deze programmatische samenhang zijn er lessen te trekken over de afzonderlijke projecten die de onderzoekers tegen het licht hebben gehouden.

Zo blijkt dat om de sloop (of het herstel) van leegstaande huizen ('rotte kiezen') te bevorderen het instrument subsidie (lokmiddel) niet toereikend is. Het blijkt van belang de huiseigenaren ook te wijzen op hun wettelijke aansprakelijkheid en hen aan te schrijven wanneer de woning ernstige gebreken vertoont en risico's voor de omgeving oplevert. De combinatie van prikkel en stok heeft een beter effect dan het ter beschikking stellen van (alleen) hogere financiële prikkels. Een andere les heeft betrekking op het benutten van de ruime mogelijkheden het (gemeentelijke) personenvervoer WMO beter af te stemmen op het reguliere (door de provincie bekostigde) openbare vervoer.

- Terugblik op Rekenkameronderzoek naar Bodemsanering en Sanering verouderd bedrijventerrein

De Rekenkamer blikt periodiek terug naar wat in de afgelopen periode met haar aanbevelingen werd gedaan. *Is de situatie inmiddels verbeterd?* Een verbetering kan inderdaad worden aangetroffen bij de sanering van vervuilde bodems die een risico opleveren voor de gezondheid van omwonenden. Nadat het Rekenkamerrapport over bodemsanering in 2012 is uitgebracht, hebben twee Noordelijke provincies een inhaalslag gemaakt bij het saneren van vervuilde locaties. Het recente terugblikonderzoek laat zien dat het Rekenkamerrapport daarbij een stimulerende rol heeft gespeeld.

Maar het kan ook anders uitpakken. In dat geval is het probleem dat indertijd door de Noordelijke Rekenkamer werd geconstateerd, onveranderd gebleven. Het probleem is misschien zelfs wel groter geworden. Als dat het geval is, rijst de vraag *of de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer wel werden opgevolgd.*

Deze laatste situatie doet zich voor bij de aanleg van nieuwe en het saneren van verouderd bedrijventerrein. Het officiële beleid, zowel van het Rijk als ook van alle twaalf provincies, is om eerst het verouderde bedrijventerrein te saneren, en vervolgens terughoudend te zijn met het reserveren en ontwikkelen van nieuw bedrijventerrein. Deze voorkeursvolgorde is neergelegd in de zogeheten SER-ladder. De SER-ladder werd in 2008 door twee van de drie Noordelijke provincies onderschreven en als zodanig neergelegd in de provinciale omgevingsverordening. Ondanks dit uitstekende beleidsvoornemen is het overschot aan nieuwe bedrijventerrein in 2015 groter dan in 2008 (en ook toen was al sprake van een aanbodoverschot).

In het terugblikonderzoek is gekeken of de aanbevelingen van de Rekenkamer zijn overgenomen. De Rekenkamer heeft de provincies aanbevolen om een extra inspanning te leveren om de onderlinge concurrentie tussen gemeenten die vaak nieuwe bedrijfsvestigingen langs de snelweg in hun gemeente wensen, te temperen. Ondanks de mogelijkheden die het stelsel WRO-2008 biedt en ondanks het feit dat de SER-ladder voor duurzame verstedelijking in twee van de drie Omgevingsverordeningen is overgenomen,

kozen de drie Noordelijke provincies ervoor om de gemeenten vooral op basis van overleg en argumentatie te overtuigen van de voordelen van grotere duurzaamheid. De Rekenkamer is van mening dat wanneer PS het open houden van het landschap en het tegengaan van een overschot aan nieuw bedrijventerrein als duidelijk ruimtelijke en provinciale belangen benoemen, er ook alle reden is voor GS om het RO-instrumentarium (zienswijzen maar ook reactieve aanwijzingen) in te zetten. Op 11 april 2016 zal de Noordelijke Rekenkamer hier nogmaals op terugkomen in de vorm van een Rekenkamerrapport over de Planologische Instrumenten waarover PS en GS beschikken. Het Terugblikonderzoek Bodemsanering en Bedrijventerreinen is op 11 november 2015 gepubliceerd. In twee provincies heeft dit onderzoek geleid tot discussies in de commissie omgevingsbeleid.

Verder besloot de Rekenkamer om een voorgenomen onderzoek naar de effectiviteit van de Marketingorganisaties in het Noorden niet tot uitvoering te brengen. De belangrijkste reden daarvoor werd gevormd door de vele veranderingen die zich in de organisatie van de Noordelijke Marketingorganisaties hebben voorgedaan. Verder is besloten om een voorgenomen onderzoek naar de beleidskeuzen van gesubsidieerde instellingen die met forse bezuinigingstaakstellingen werden geconfronteerd, door te schuiven naar het nieuwe Onderzoeksprogramma 2016-2017. Eind 2016 zal over dit onderzoek worden gerapporteerd.

- Provinciaal Ruimtelijk Beleid

Een lopend onderzoek dat voortkomt uit het Onderzoeksprogramma 2014-2015 is de inventarisatie van de planologische instrumenten van PS (structuurvisie, omgevingsverordening en inpassingplan) enerzijds en de instrumenten van GS (overleg, zienswijze, reactieve aanwijzing) anderzijds. Begin 2016 zal aan de Noordelijke Statenleden worden getoond hoe het ruimtelijk belang van de provincies op scherpe wijze kan worden benoemd. Ook zal in dit rapport worden aangegeven hoe GS in het planologisch toezicht handen en voeten geven aan het realiseren van de door PS vastgestelde provinciale ruimtelijke belangen. De publicatie van dit rapport wordt verwacht op 11 april 2016.

- Toezicht op bedrijven met een majeur risico voor hun omgeving

Een belangrijk onderdeel van het oude Onderzoeksprogramma is de mate waarin het Milieutoezicht op de 63 risicovolle bedrijven die onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de drie colleges van GS vallen, goed is geborgd. Deze veiligheidscontrole wordt in de praktijk uitgeoefend door de FuMo voor de bedrijven in Fryslân, door de ODG voor de bedrijven in de provincie Groningen, en door de RUDD voor de risicovolle bedrijven in de provincie Drenthe. Ondertussen wordt door de wetgever en ook door het Ministerie van I&M van de ambtelijk directeur ODG verwacht dat deze dit milieu- en veiligheidstoezicht op de risicovolle bedrijven coördineert, in goede banen leidt en daarover extern verslag uitbrengt.

- Nieuwe Onderzoeksprogramma 2016-2017

In de zomer van 2015 is met de nieuwe Programmaraadsleden het gesprek geopend over nieuwe ideeën voor onderzoeksprioriteiten in de eerste helft van de nu lopende Statenperiode 2015-2019. Deze inventarisatie heeft een groot aantal suggesties opgeleverd. Het College van de Noordelijke Rekenkamer heeft in deze twintig onderzoek-suggesties een nadere ordening aangebracht en daarbij de vastgestelde selectiecriteria als maatstaf gehanteerd. Uiteindelijk bleef een half dozijn onderzoeksprojecten over.

In de periode 2016-2017 zullen twee terugblikonderzoeken worden uitgevoerd. Het eerste (in 2016) naar de nvolging van de aanbevelingen die zijn gedaan over het beheer van het *Waddenfonds*. Het tweede terugblikonderzoek (in 2017) zal ingaan op de aanbevelingen uit het onderzoek naar de Noordelijke Kennisinstellingen en naar de wijze waarop de Noordelijke provincies uitvoering geven aan het Landelijke (en Noordelijke) Energieakkoord.

Verder zullen er de komende twee jaar reguliere onderzoeken worden uitgevoerd, achtereenvolgens naar: koerswijzigingen bij instellingen die fors minder subsidie van de provincie hebben ontvangen; ter identificatie vervoersprestaties openbaar streekvervoer; het verschil tussen gesubsidieerde projecten

opleveren en projecten die geen banen opleveren; aanleg van *glasvezel* voorzieningen in het perifere buitengebied; en hoe Statenleden worden geïnformeerd over de inzet van *provinciale reserves*.

Contacten met (leden van) Provinciale Staten

Zoals gebruikelijk, zijn voorafgaand aan de publicatie van de Rekenkamerrapporten presentaties georganiseerd. In deze besloten bijeenkomsten wordt voorafgaand aan het aflopen van het embargo aan de geïnteresseerde Statenleden een toelichting op de conclusies en aanbevelingen van het Rekenkameronderzoek gegeven. De beide bijeenkomsten in 2015 resulteerden in een levendige discussie. In de lente werd de 'briefing' gehouden in Midwolde (bij Leek). In de herfst werd de 'briefing' gehouden in het Hampshire Plaza Hotel Groningen Zuid.

Commissievergaderingen

De Noordelijke Rekenkamer stelt het contact met Provinciale Staten en haar leden over de onderzoeksrapporten op hoge prijs. Het College is te allen tijde bereid een toelichting in een commissievergadering te geven. Ook in het verslagjaar was dit het geval.

Programmaraad Noordelijke Rekenkamer

De Programmaraad bestaat uit afgevaardigden van Provinciale Staten en telt negen leden, uit elke provincie drie.

De Provinciale Staten van Drenthe worden vertegenwoordigd door:

- mevrouw M.C.J. van der Tol en de heren J. Vester en P. Moltmaker.

De Provinciale Staten van Groningen worden vertegenwoordigd door:

- de heren A.J.M. van Kesteren, J.H. Mastenbroek en M. Oosterhuis.

De Provinciale Staten van Fryslân worden vertegenwoordigd door:

- de heren L.P. Stoel, R. van der Honing en R. van Maurik. De heer Van Maurik is tevens de voorzitter van de Programmaraad.

Het secretariaat van de Programmaraad wordt verzorgd door mevrouw S. Buissink, statengriffier van de provincie Drenthe.

In de verslagperiode is de Programmaraad twee maal bijeengekomen. De eerste bijeenkomst richtte zich op de advisering over de jaarstukken 2014 en de begroting 2016. De tweede bijeenkomst betrof de totstandkoming van het nieuwe Onderzoeksprogramma 2016-2017.

Aan het begin van het Verslagjaar werd een *diner pensant* georganiseerd met de Programmaraad nog in oude samenstelling. Tijdens dit diner is van gedachten gewisseld over de rolopvatting van het Programmaraadslid: enerzijds adviseren aan de Rekenkamer, maar anderzijds in eigen huis optreden als ambassadeur van die gemeenschappelijke Rekenkamer.

Financieel Verslag

1.4 Paragrafen

Het financieel verslag dient volgens het BBV te bestaan uit een aantal paragrafen waarin over de van toepassing zijnde beheersmatige aspecten verantwoording wordt afgelegd. Voor de Noordelijke Rekenkamer zijn alleen de paragrafen Weerstandsvermogen (1.4.1), Financiering (1.4.2) en Bedrijfsvoering (1.4.3) van toepassing.

1.4.1 Weerstandsvermogen

De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Noordelijke Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Noordelijke Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten van het doen van onderzoek die vooraf goed te ramen zijn zoals: personele lasten, ICT, huisvesting en kantoorartikelen. Mochten zich incidenten voordoen die effect hebben op de financiële positie van de Noordelijke Rekenkamer (bijvoorbeeld langdurig

ziekteverzuim, financiële aansprakelijkheid, onverwacht uitlopen van onderzoek, budgetkorting), kan daarin worden voorzien door beroep te doen op de weerstandscapaciteit uit de reserve en het nog niet verplichte deel van de begroting. Het na te streven weerstandvermogen van de Noordelijke Rekenkamer is bij de vaststelling van de begroting 2012 in 2011 vastgesteld op een algemene reserve van €42.565.

1.4.2. financiering

Sinds 2013 voert de Noordelijke Rekenkamer een deel van haar financiële administratie uit in eigen beheer. De salarisbetaling en de daarmee samenhangende reiskostenvergoeding vallen onveranderd onder de administratie van de provincie Drenthe. Ten aanzien van het deel van de financiën dat de Noordelijke Rekenkamer in eigen beheer uitvoert, ligt de interne controle bij de provincie Drenthe. Sinds 1 januari 2014 storten de drie deelnemende provincies hun jaarlijkse bijdrage rechtstreeks op de rekening-courant van de Rekenkamer. Jaarlijks stellen de Staten van de drie Noordelijke provincies een gelijk bedrag beschikbaar ter dekking van de te maken kosten. Deze bijdrage is taakstellend. Mocht zich een overschot voordoen, doet de Rekenkamer een voorstel aan de deelnemende provincies voor de bestemming van het resultaat. In de regel, wordt het resultaat volledig of gedeeltelijk aan de drie deelnemers teruggestort.

1.4.3 bedrijfsvoering

Deze paragraaf gaat in op de bedrijfsvoering van de Noordelijke Rekenkamer. Alle zes ambtelijke medewerkers van Noordelijke Rekenkamer zijn formeel in dienst bij de Provincie Drenthe. De Noordelijke Rekenkamer volgt het arbeidsvoorwaardenbeleid van de provincie. Voor informatie over de ontwikkeling van de loonsom en sociale lasten conformeert de Rekenkamer zich aan opgaven die de provincie Drenthe verstrekt. Voor de medewerkers van het bureau is conform het beleid van de provincie Drenthe een beperkt persoonlijk budget beschikbaar gesteld om te investeren in eigen vaardigheden en *employability*. Van dit opleidingsbudget is in het verslagjaar 2015 meer gebruik gemaakt dan werd geraamd.

De feitelijke personeelsopbouw in 2015 is als volgt:

College	0,4 fte
<u>Bureau</u>	<u>5,7 fte</u>
Totaal	6,1 fte

De formatieve personeelsopbouw bedraagt 6,4 fte.

huisvesting

De Rekenkamer is gevestigd in een kantoorunit aan de Dr. Nassaulaan 5 te Assen.

dienstverlening door provincie Drenthe

De provincie Drenthe ontvangt voor het uitvoeren van dienstverlenende werkzaamheden een vergoeding. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. De financiële beleids- en beheersverordening van de provincie Drenthe zijn op deze dienstverlening van toepassing. In de genoemde dienstverleningsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over ondersteuning van de directeur op het gebied van personeelszaken, arbeidsomstandigheden, interne controle, juridisch advies en verzuimbegeleiding. De vergoeding wordt vastgesteld op basis van urenregistratie en nacalculatie. In het verslagjaar zijn extra uren ingehuurd omwille van het opstellen van de jaarrekening 2014 en voor het begeleiden van een stagiaire bij het onder de knie krijgen van het boekhoudpakket.

automatisering en afschrijving

ICT is een essentiële voorwaarde voor het functioneren van een onderzoekinstelling. In 2014 is de ICT-omgeving ingrijpend verbeterd. Ook de website is in 2014 vernieuwd. Voor onderhoud, beveiliging en beheer van het netwerk en de werkstations/laptops is een supportcontract afgesloten met een externe ICT-partner.

Voor het onderhoud en operationeel houden van de website is eveneens een contract met een externe partij gesloten.

Directieverslag

Het bureau van de Noordelijke Rekenkamer ondersteunt het College bij het uitoefenen van zijn wettelijke onderzoekstaak. De secretaris van het College is tevens directeur van het bureau. De directeur handelde in 2015 binnen het mandaat van de vastgestelde begroting 2015 en het vastgestelde onderzoeksprogramma 2014-2015. De directeur geeft leiding aan vijf medewerkers. In het directiestatuut waarin de taakverdeling tussen College en directeur/secretaris is bepaald, wordt de directeur verantwoordelijk gesteld voor de bedrijfsvoering en voor de kwaliteit van het onderzoek. In dit directieverslag komen de bureauwerkzaamheden in 2015 aan de orde.

2.1 Onderzoek en onderzoeksactiviteiten

Waar mogelijk wordt het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer uitgevoerd door medewerkers van het bureau. Waar nodig wordt externe expertise ingehuurd. In het verslagjaar 2015 is geen beroep gedaan op externe onderzoeksbureaus. Wel werden externe adviezen ingewonnen over mandatering (juridisch advies Mr. Sloots over de bestuurlijke organisatie van het veiligheidstoezicht op risicovolle bedrijven), externe veiligheid van risicovolle bedrijven (twee technische adviezen van Prof. B. Ale en Prof. I. Helsloot). Ook werd in dit verslagjaar – samenhangend met ziekte op het secretariaat – gebruik gemaakt van externe inhuur voor secretariaatsactiviteiten (via Adecco en GOAPubliek).

Uren besteed aan onderzoek

Hieronder volgt een overzicht van de arbeidsuren die zijn besteed aan directe (tabel 1) en indirecte (tabel 2) activiteiten. De uren in het overzicht zijn exclusief de uren van de drie Collegeleden (0,4 fte), exclusief vakantie, en exclusief ziekteverzuim (1.440 uren). De uren per onderzoek en de uren als percentage van de totaal beschikbare arbeidstijd staan in (de laatste kolom van) beide onderstaande tabellen.

tabel 1: uren besteed aan onderzoek in 2015

	uren	% ¹
Terugblik bedrijventerrein en bodemsanering	800	9%
Krimpbeleid	1.072	11%
Onderzoek Onderhoud Infrastructuur	1.110	12%
Onderzoek BRZO	1.400	15%
Doorwerking Provinciaal Ruimtelijk Beleid	700	8%
Andere onderzoeksprojecten (gesub. instellingen)	311	3%
Onderzoeksprogramma	320	3%
Totaal besteed aan onderzoek (directe uren)	5.713	61%

Tabel 1 geeft een volledig zicht op de urenbesteding voor de uitvoering van het terugblikonderzoek bodemsanering en bedrijventerreinen. Bij alle andere genoemde projecten lopen de uren voor de genoemde onderzoeken over meer dan één kalenderjaar. Bij het onderzoek naar het onderhoud van provinciale

¹ Bij de percentering is als noemer uitgegaan van het totale aantal beschikbare uren (9.327) zie de eerste twee regels van tabel 3.

infrastructuur moet worden bedacht dat het grootste deel van dit onderzoek in het vorige verslagjaar 2014 is uitgevoerd. In mindere mate geldt dit ook voor het onderzoek naar het provinciale Krimpbeleid; ook dat is begonnen in het vorige verslagjaar. Daarnaast zijn er twee projecten die doorlopen in het verslagjaar 2016: *Doorwerking Provinciaal Ruimtelijk Beleid*; en het *Onderzoek Veiligheidstoezicht op risicovolle bedrijven*.

tabel 2: uren besteed aan ondersteunende activiteiten in 2015

	uren	% ²
Ondersteuning College	479	5%
Ondersteuning Programmaraad: contacten met provinciale directies en griffies	217	2%
Monitor provinciaal bestuur: o.a. knipselkrant	284	3%
Beheer (inkoop, boekhouding, onderhoud apparatuur, website, P&O, tel. bereikbaarheid)	1.576	18%
Intern werkoverleg	338	4%
Opleiding en vorming	607	6%
Werving en selectie	0	0%
Overig	113	1%
Totaal indirecte uren	3.614	39%

Een eerste prioriteit bij de ondersteunende activiteiten is dat het College van de Noordelijke Rekenkamer afgewogen besluiten kan nemen over onderzoeksplannen, Nota's van Bevindingen, Bestuurlijke Rapporten en persberichten. Een tweede prioriteit is het onderhouden van geregeld contact met Statenleden, Programmaraad, griffiemedewerkers en de provinciale directies (waaronder de afdelingen concern-control). Ten derde wordt een zesde deel van de beschikbare tijd besteed aan intern beheer. In vergelijking met 2014 is het ziekteverzuim gestegen van 3% naar 14% in 2015. In de verslagperiode hebben zich in de vaste staf geen personele mutaties voorgedaan. In vergelijking tot het vorige verslagjaar is aanmerkelijk meer tijd uitgetrokken voor externe opleiding. Zo hebben in het verslagjaar twee medewerkers deelgenomen aan een opleiding financieel management en accounting. Een derde medewerker volgde een opleiding projectmanagement (via NoorderLink).

tabel 3 verdeling tijdsbesteding naar activiteiten in 2015 (uren en %)

	Uren 2015		Uren 2014		% in 2014
Onderzoeksactiviteiten	5.713	53%	6.505	60%	
Beheer en management	3.614	33%	4.014	37%	
Ziekteverzuim	1.440	14%	323	3%	
Totaal	10.767	100%	10.842	100%	

In dit verslagjaar zijn negen (3x3) bestuurlijke rapporten geproduceerd. Deze rapporten hebben betrekking op planning van het onderhoud van infrastructuur (in drie provincies), op de doorwerking van het eerder verrichte onderzoek naar bodemsanering en verouderde bedrijventerreinen (in drie provincies). Daarnaast zijn er drie Rekenkamerrapporten opgeleverd over het provinciale krimpbeleid in specifieke regio's van de Noordelijke provincies.

² Bij de percentering is als noemer uitgegaan van het totale aantal beschikbare uren (9.237) zie tabel 3.

2.2 Medewerkers

Rekenkamer werk is ambachtelijk werk. De medewerkers van het bureau vormen met hun nieuwsgierigheid en vindingrijkheid het werkkapitaal van de Rekenkamer. Zonder gedreven onderzoekers die plezier hebben in het beantwoorden van de door het College van de Rekenkamer en de Programmaraad opgeworpen vragen, komen de gegevens en inzichten niet boven water waarmee de gestelde vragen van een controleerbaar en onderbouwd antwoord kunnen worden voorzien.

Het bureau van de Rekenkamer heeft een vaste formatie van vier medewerkers die zich met onderzoek bezighouden en één medewerker die als office manager ondersteuning biedt aan het College, het bureau en de directeur. Het bureau kent een formatie van 6,0 fte. In 2015 was de feitelijke bezetting 5,7 fte.

Aan het begin van het verslagjaar heeft de directeur met de medewerkers planningsgesprekken gevoerd. Aan het eind van het verslagjaar heeft de directeur – in aanwezigheid van de Voorzitter - met de medewerkers de beoordelingsgesprekken gevoerd. Tijdens het verslagjaar bleven de functieomschrijvingen ongewijzigd. Wel waren er wijzigingen in het systeem waarmee het vakantiegeld en de eindjaarsuitkering tot uitbetaling wordt gebracht (het zogeheten Individuele Keuze Budget).

2.3 Middelen

Dienstverlening en servicecontracten

De provincie Drenthe vervult als centrumprovincie (aangewezen in de Gemeenschappelijke Regeling) een ondersteunende rol op facilitair gebied voor de Noordelijke Rekenkamer. De directeur Rekenkamer heeft met de directeur-secretaris van deze provincie een dienstverleningsovereenkomst gesloten. De provincie Drenthe heeft adviezen uitgebracht over de re-integratie van een medewerker, het personeelsbeleid, de opbouw van de jaarrekening 2015 en aanpassingen in het boekhoudpakket.

Informatievoorziening

In de loop van 2013 is de NRK begonnen met het uit doen gaan van tweets. Ook de website is een belangrijk medium voor openbaarmaking van rapporten. De website wordt veelvuldig geraadpleegd. De nieuwe website is op 18 maart 2014 opengesteld. In het verslagjaar 2015 hebben 15.722 unieke gebruikers de website bezocht. De meeste bezoekers zijn afkomstig uit Groningen (2.014), Assen (959), Leeuwarden (854), Amsterdam (930) en Den Haag (722). De meest populaire pagina is die over het krimponderzoek (1.549 bezoekers). Ook populair zijn pagina's die informatie geven over de organisatie van de Rekenkamer (1.039). Op de derde plaats komt de pagina over het onderzoek naar het onderhoud van de provinciale infrastructuur (709 bezoekers).

M. Herweijer, directeur bureau

Jaarrekening 2015

Op 24 februari 2016 door het College van de Noordelijke Rekenkamer vastgesteld

Grondslagen

Balans

Overzicht van baten en lasten

Toelichting Jaarrekening

Grondslagen voor de waardering en bepaling van het resultaat

Algemeen

De jaarrekening van de Noordelijke Rekenkamer is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Noordelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijk orgaan van de Provinciale Staten van Drenthe, Fryslân en Groningen op basis van de Gemeenschappelijke Regeling Noordelijke Rekenkamer (2015). De provincie Drenthe is als centrumprovincie aangewezen en daarmee eindverantwoordelijk voor de interne controle op de financiële administratie. De controleverordening 2007 van de provincie Drenthe is van toepassing op de Noordelijke Rekenkamer. In de jaarrekening 2015 zijn de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2015, het overzicht van baten en lasten en een toelichting op de posten opgenomen. Als bijlage is het realisatieoverzicht 2015-2014 toegevoegd.

Gelet op het karakter van de activiteiten van de Noordelijke rekenkamer is geen sprake van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en is hiervan derhalve geen overzicht in de jaarrekening opgenomen.

Grondslagen voor waardering activa en passiva

Algemeen

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

Afschrijvingen

Gelet op het karakter van de activa (automatiseringsapparatuur) is de levensduur op drie jaar gesteld. Met een eventuele restwaarde wordt hierbij geen rekening gehouden.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statistisch bepaald.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van het college. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra het college aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Grondslagen voor het bepalen van het resultaat

Algemeen

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarstukken en het tijdstip van vaststelling daarvan, voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het bedoelde inzicht.

Een onderverdeling in programma's met per programma de te realiseren doelstellingen en de hiervoor geraamde lasten en baten is bij de Noordelijke Rekenkamer niet relevant, daar bij de Noordelijke Rekenkamer geen sprake is van verschillende beleidsvelden waarvoor meetbare doelstellingen geformuleerd kunnen worden. Er is slechts sprake van een onderzoeksprogramma met een looptijd van telkens twee jaar.

Grondslagen

Balans

Overzicht van baten en lasten

Toelichting Jaarrekening

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Artikel 44 en 49 van het BBV schrijven voor dat voor jaarlijks terugkerende, aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een gelijk volume geen voorziening mag worden getroffen en deze niet in de overlopende passiva mogen worden opgenomen.

Balans

Deze balans is de balans van de Noordelijke Rekenkamer voor de verwerking van het resultaat 2015.

Balans 2015 voor verwerking van het resultaat (in euro's)

Activa	Toelichting nummer	31-12-2015	31-12-2014
Materiële vaste activa			
Investeringen met een economisch nut	01	17.659	22.726
Totaal materiële vaste activa		17.659	22.726
Vlottende activa			
Liquide middelen	02	128.022	219.156
Vorderingen op openbare lichamen	03	25.823	7.357
Overlopende activa	03	2.688	3.123
Totaal vlottende activa		156.533	
Totaal activa		174.192	252.362
Passiva			
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	04	38.906	42.565
resultaat boekjaar	05	33.305	-3.659
Totaal eigen vermogen		72.211	38.906
Vlottende passiva			
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	06	101.523	210.962
Overlopende passiva	03	458	2.494
Totaal vlottende passiva		101.981	213.456
Totaal passiva		174.192	252.362

Grondslagen

Balans

Overzicht van baten en lasten

Toelichting Jaarrekening

Om de aansluiting tussen de begroting 2015 en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2015 zichtbaar te maken, is voor een aantal posten een toelichting opgenomen (zie voor de verwijzingsnummers de tweede kolom van onderstaande tabel). De realisatiecijfers van 2014 zijn ook toegevoegd. In de bijlage bij deze jaarrekening is een gedetailleerd realisatieoverzicht 2014-2015 opgenomen.

Het overzicht van baten en lasten 2015 (in euro's)

	Toelichting nummer	Realisatie 2015	Begroting 2015	Verschil 2015	Realisatie 2014
Bijdragen provincies	07	798.951	798.950	1	753.000
Totale baten		798.951	798.950	1	753.000
<i>Lasten</i>					
Intern personeel	08	609.490	629.000	19.510	583.138
Extern personeel	09	39.599	70.000	30.401	63.192
Kosten werving en selectie	10	-	1.000	1.000	-
Huisvesting	11	28.401	32.000	3.599	34.439
Externe diensten	12	36.699	25.950	-10.749	37.314
Afschrijvingen	13	10.592	5.000	-5.592	5.196
Vormgeving rapporten	14	13.297	15.000	1.703	10.863
Overige bedrijfskosten	15	16.942	9.000	-7.942	17.623
Voorlichting en representatie	16	3.795	6.000	2.205	4.979
Onvoorzien	17	8.974	6.000	-2.974	3.524
Totale lasten		767.790	798.950	31.161	760.268
Saldo baten en lasten		31.161	0	31.161	-7.268
Algemene dekkingsmiddelen	18	2.144	0	2.144	3.609
Saldo van baten en lasten	05	33.305	0	33.305	-3.659

Grondslagen
Balans
Winst- en verliesrekening
Toelichting Jaarrekening

De nummers corresponderen met de toelichtingsnummers uit de balans, uit het overzicht van baten en laten en uit het kasstroomoverzicht.

Toelichting op de balans per 31 december 2015

01 Materiële vaste activa

In het kalenderjaar 2014 is de gehele automatisering vervangen. In het verslagjaar 2015 werd een derde van de aanschafwaarde afgeschreven. In het kalenderjaar 2015 werden nieuwe investeringen gedaan, voornamelijk op het vlak van software en beveiliging. Ook van de aankoopwaarde van deze vervolginvestering werd een eerste deel afgeschreven. Zie hierover ook punt 13.

Mutatieoverzicht materiële vaste activa 2015	
Aanschafwaarde t/m 2014	48.294
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2014	-25.568
Boekwaarde 31 december 2014	22.726
Investeringen 2015	5.525
Desinvesteringen 2015	0
Afschrijvingen 2015	10.592
Boekwaarde 31 december 2015	17.659

02 Liquide middelen

Sinds 2013 beschikt de Noordelijke Rekenkamer over een eigen betaalrekening en depositorekening bij de ABN AMRO. Het niet direct benodigde deel van de inkomsten wordt op het deposito gestort met het oog op opbrengsten uit rente. Daarnaast is er medio 2014 een bankgarantie aangegaan ter zekerstelling van de af te dragen huur voor het pand aan de Dr Nassaulaan 5. Het beginsaldo op de bankrekening van de Rekenkamer per 1 januari 2015 was €219.156, het eindsaldo per 31 december 2015 was €128.022.

Schatkistbankieren

De Noordelijke Rekenkamer heeft de rechtsvorm van een gemeenschappelijk orgaan in de zin van de WGR. Er is geen sprake van een rechtspersoon. Gelet op deze omstandigheid vallen de beperkte banktegoeden van de Noordelijke Rekenkamer niet onder het schatkistbankieren.

03 Overlopende activa en passiva

De overlopende activa betreffen kortlopende vorderingen en bestaan voornamelijk uit vooruitbetaalde kosten. Het gaat hier onder andere om twee abonnementen op kranten, de huur van het pand over de maand januari 2016. Tenslotte bevatten de overlopende activa de nog te ontvangen rente op de depositorekening van de ABN AMRO. De overlopende passiva bestaan uit onder meer uit kosten onderhoud website 4^e kwartaal 2015 en kosten telefonie en bankkosten die in 2016 zijn voldaan, maar die op 2015 betrekking hebben. Daarnaast konden er van de drie deelnemende provincies nog BTW terugbetalingen worden gevorderd.

04 Eigen vermogen

Reserve Noordelijke Rekenkamer

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2014	42.565	3.659	0	38.906
2015	38.906		PM 3.659 PM 29.646	PM 72.211

Reserve

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van het college. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra het college aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

05 Saldo van baten en lasten

Het verslagjaar 2015 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 33.305. Dit resultaat is het gevolg van lagere uitgaven dan begroot op de post externe inhuur en in mindere mate op lager uitvallende uitgaven op de post intern personeel.

06 Terugbetaling positieve resultaat 2013, verwerken negatief resultaat 2014 en bestemming resultaat 2015

In de vergadering van de Programmaraad op 8 april 2014 is aan de hand van de Notitie Bestemming Resultaat 2013 een discussie gevoerd over de bestemming van het positieve resultaat 2013. De retourbetaling van het resultaat 2013 werd niet tijdig voor het einde van 2014 geëffectueerd. Aan het begin van het verslagjaar 2015 heeft de terugbetaling van het resultaat 2013 alsnog plaatsgevonden.

De jaarrekening 2014 sloot af met een negatief resultaat van € 3.659. Dit negatieve resultaat ontstond door de gedane investeringen in 2014 voor ICT, de kosten van de verhuizing en de extra eenmalige automatiseringskosten in het kader van de transitie van de oude naar de nieuwe ICT-omgeving. Het negatieve resultaat 2014 (zijnde € 3.659) werd ten laste gebracht van de algemene reserve waarmee deze algemene reserve uitkwam op € 38.906.

Aan de Programmaraad zal het voorstel worden gedaan om een deel van het positieve resultaat over 2015 (€3.659) toe te voegen aan de algemene reserve zodat deze weer uitkomt op het oorspronkelijke niveau van € 42.565,- Verder zal het voorstel worden gedaan om het restant eveneens toe te voegen aan de algemene reserve. Besluitvorming over dit voorstel vindt plaats op 19 april 2016.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Een niet in de balans opgenomen verplichting betreft het huurcontract voor de huisvesting van het bureau in een pand aan de Dr. Nassaulaan 5 (toelichting onder nummer 10 'huisvesting'). De huurtermijn bedraagt €19.924 per jaar. Het vijfjarige huurcontract loopt door tot 31 december 2019. Er zijn in dit contract tevens afspraken over de servicekosten gemaakt. Deze worden begroot op €7.755 per jaar. Verder is er een langlopend contract voor het onderhoud en beheer van de ICT. Dit contract heeft een looptijd van vier jaar en is ingegaan medio 2014. De omvang is 6.516,- euro per jaar. Voor de website is een jaarcontract. Met een omvang van 350 euro per jaar. Voor de dienstverlening door de provincie Drenthe is er een contract aangegaan voor onbepaalde tijd. Zie de toelichting onder punt 12.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na de balansdatum hebben er geen gebeurtenissen plaatsgevonden die van betekenis zijn voor de jaarrekening.

Toelichting op het overzicht van baten en laten

Hieronder wordt ingegaan op de samenstelling van het resultaat. In de bijlage is een realisatieoverzicht opgenomen waarin de verschillen met de begroting per categorie worden toegelicht. Op hoofdcategorie is de aansluiting met de begroting 2015 aangehouden.

07 Bijdrage provincies

De ontvangsten van de drie deelnemende provincies ter dekking van de lasten welke vallen onder de opbrengsten van de Noordelijke Rekenkamer. Na vaststelling van de begroting 2015 heeft de Rekenkamer de drie provincies om een bijdrage verzocht.

08 Intern personeel

De kosten voor intern personeel in het overzicht van baten en laten zijn opgebouwd uit:

Intern personeel	Realisatie 2015	Begroot 2015	Realisatie 2014
Salarissen personeel + sociale lasten	585.480	603.000	562.308
Vergoeding woon-werkverkeer + reis- en verblijfkosten	15.338	20.000	12.347
Vorming en opleiding	8.672	6.000	8.483
Totaal	609.490	629.000	583.138

In het verslagjaar hebben drie van de zes medewerkers opleidingen gevolgd over projectmanagement en financiële controle. Dit heeft geleid tot een kleine overschrijding van het opleidingsbudget. Op het vlak van de uitgaven voor woon-werkverkeer en reis- en verblijfskosten is sprake van een meevaller. Op het formatieve vlak is er een beperkte verandering. Op verzoek van één van de medewerkers is de omvang van diens aanstelling veranderd van een voltijdse aanstelling in een deeltijdse aanstelling van 0,9 fte. Er werden geen uitgaven gedaan op het vlak van werving en selectie. De lasten van het interne personeel vielen lager uit dan was begroot. In vergelijking met het vorige kalenderjaar (2014) is echter sprake van enige stijging. Voor een belangrijk deel hangt deze (voor een deel eenmalige) stijging samen met de invoering van het Individuele Keuze Budget (IKB) per 1-1-2015.

Aantallen fulltime equivalenten	Realisatie 2015	Begroot 2015	Realisatie 2014
Bestuur	0,4	0,4	0,4
Bureau	5,7	5,8	5,8
Totaal	6,1	6,2	6,2

09 Extern personeel

In de verslagperiode is voor een Rekenkameronderzoek naar het groot onderhoud van de infrastructuur in de drie deelnemende provincies voor een laatste deelanalyse een beroep gedaan op *HKV Water in Lijn*. Daarnaast werd drie maal advies ingewonnen: een keer betrof het een juridisch advies over de houdbaarheid van mandaatafspraken; twee keer betrof het een technisch advies over de inschatting van veiligheidsrisico's. Ten laste van het budget voor extern personeel is via GOA Publiek een stagiaire ingehuurd en is via Adecco een secretaresse ingehuurd. Per saldo vielen de uitgaven op de post voor extern personeel lager uit dan was begroot.

10 Kosten werving en selectie

In het verslagjaar waren er geen personele mutaties. Er waren geen kosten voor werving en selectie.

11 Huisvesting

Op het vlak van de huisvesting zijn er in het verslagjaar geen veranderingen opgetreden. Het bureau van de Noordelijke Rekenkamer is en bleef gevestigd aan de Dr Nassaulaan 5 te Assen. De kosten van de huisvesting vallen lager uit dan begroot. Aan het eind van 2014 is de Noordelijke Rekenkamer verhuist naar een goedkopere huisvesting (minder vierkante meters), bij het opstellen van de begroting voor 2015 kon nog niet met deze meevaller rekening worden gehouden.

12 Externe diensten

De post Externe Diensten is opgebouwd uit vier posten. Op de eerste plaats komt de dienstverlening door de provincie Drenthe. Deze dienstverlening heeft betrekking op het personeelsbeleid en de interne controle op de financiële administratie. Op deze post zijn in het verslagjaar meer declarabele uren afgenomen dan was begroot. Dat de Noordelijke Rekenkamer in 2015 een groter beroep heeft gedaan op de diensten van de provincie Drenthe dan was begroot, is het gevolg van een combinatie van factoren. Het bleek noodzakelijk om aan het begin van het verslagjaar het nodige herstelwerk te verrichten ten einde een getrouw beeld te verkrijgen van de financiële administratie over geheel 2014. Daarnaast werd de stagiaire ingewerkt om goed te kunnen werken met het boekhoudingsysteem. Ook moest de ontwerp-jaarrekening over 2014 twee maal opnieuw worden opgesteld.

In de tweede plaats zijn er de uitgaven voor ondersteuning op het vlak van ICT. Ten opzichte van de begroting is hier sprake van een kleine overschrijding met € 2.122. In vergelijking tot de uitgaven in het vorige kalenderjaar is de besparing aanzienlijk. Maar in dat jaar waren er extra (transitie)kosten als gevolg van het nieuwe ICT-systeem.

Op het vlak van de schoonmaakkosten is sprake van een forse meevaller. Dit is het gevolg van de verhuizing een jaar eerder waarna er een kleiner vloeroppervlak werd gehuurd. Er is nu sprake van een geringer vloeroppervlak dat wordt schoon gehouden dan waarmee werd begroot.

Bij het vierde onderdeel, de post "overige diensten", is sprake van een meevaller van € 2.840. Op deze post worden nogal uiteenlopende uitgaven samengebracht, namelijk: uitgaven voor afvalverwijdering, papierversnippering, bedrijfsbeveiliging (security), tijdschrijfsystemen, inktcartridges voor printers, verzekering van kantoormeubilair, plus de uitgaven ten behoeve van de externe accountantscontrole.

Externe diensten	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
Dienstverlening Drenthe	21.515	9.000	7.233
Automatisering	9.322	7.200	21.681
Schoonmaak	2.352	3.400	3.160
Overige diensten	3.510	6.350	5.240
Totaal	36.699	25.950	37.314

13 Afschrijving vaste activa.

In 2015 zijn investeringen gedaan in de vernieuwing van de ICT-infrastructuur ten bedrage van €5.525. De aanschafwaarde van de ICT wordt in drie jaar afgeschreven. In 2015 is over de investeringen 2014-2015 voor € 10.592 afgeschreven. Op 31 december 2015 bedraagt de boekwaarde van de aangeschafte ICT-infrastructuur € 17.659.

Investeringen, afschrijvingen en boekwaarde 2015

	Boekwaarde 31/12/2014	Investeringen 2015	Afschrijvingen 2015	Boekwaarde 31/12/2015
Overige materiële vaste activa	22.726	5.525	10.592	17.659
Totaal	22.726	5.525	10.592	17.659

14 Vormgeving

In de verslagperiode werden drie bestuurlijke rapporten opgemaakt en in beperkte oplage gedrukt. De eerste serie van drie rapporten had betrekking op de planning van het onderhoud van de natte en droge infrastructuur in het Noorden. Op 13 april werden deze drie rapporten gepubliceerd. De tweede serie van drie rapporten had betrekking op het beleid dat de drie Noordelijke provincies hebben gevoerd in antwoord op de demografische krimp. De publicatie van deze drie Krimp-rapporten vond plaats op 14 september. Ten slotte zijn drie rapporten gepubliceerd over de opvolging van Rekenkameraanbevelingen over bodemsanering en duurzame ontwikkeling van de bedrijventerrein in het Noorden. Deze drie rapporten werden gepubliceerd op 11 november. Ten opzichte van de begroting is sprake van een meevaller.

15 Overige lasten

De post "overige bedrijfskosten" omvatten de kosten van telefonie, abonnementen van kranten en tijdschriften, bankkosten, huishoudelijke uitgaven en kosten voor het boekhoudpakket. Vooral de kosten van mobiele telefonie, dataverkeer en de bankkosten zijn omvangrijker dan werden begroot.

16 Voorlichting en representatie

Deze post bevat de kosten samenhangend met de publicatie van Rekenkamer rapporten, zoals de huur van de locatie en inhuur van catering. In 2015 werden minder uitgaven gedaan dan was voorzien. Deze meevaller hangt deels samen met het feit dat slechts bij twee van de drie rapporten die de Rekenkamer heeft uitgebracht er sprake is geweest van een 'briefing'.

17 Onvoorzien

Als gevolg van de langdurige ziekte op het secretariaat zijn uitgaven verricht op het vlak van casemanagement en coaching. Deze uitgaven waren bij het opstellen van de begroting niet voorzien.

18 Rente- en incidentele baten

In het verslagjaar waren de totale rentebaten op de depositorekening die de Rekenkamer aanhoudt € 2.144.

Bijlage: Realisatieoverzicht 2015 en 2014 (in euro's)

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Verschil 2015	Realisatie 2014
Bijdragen provincies	798.951	798.950	1	753.000
Totale baten	798.951	798.950	1	753.000
<i>Bedrijfslasten</i>				
Personeel				
Personeel + sociale lasten	585.480	603.000	17.520	562.308
Woon-werkverkeer + reis- en verblijfkosten	15.338	20.000	4.662	12.347
Vorming en opleiding	8.672	6.000	-2.672	8.483
Kosten werving en selectie	-	1.000	1.000	-
Extern personeel	39.599	70.000	30.401	63.192
Totaal personeel	649.089	700.000	50.911	646.330
Huisvesting				
Huur en service	27.678	31.500	3.822	33.820
Belastingen	723	500	-223	619
Totaal huisvesting	28.401	32.000	3.599	34.439
Externe diensten				
Dienstverlening Drenthe	21.515	9.000	-12.515	7.233
Automatisering	9.323	7.200	-2.123	21.681
Schoonmaak	2.352	3.400	1.048	3.160
Overige diensten	3.510	6.350	2.840	5.240
Totaal externe diensten	36.699	25.950	-10.749	37.314
Bureaunkosten				
Afschrijvingen	10.592	5.000	-5.592	5.196
Vormgeving rapporten	13.297	15.000	1.703	10.863
Overige bedrijfskosten	16.942	9.000	-7.942	17.623
Totaal bureaunkosten	40.831	29.000	-11.831	33.682
Voorlichting en representatie	3.795	6.000	2.205	4.979
Onvoorzien	8.974	6.000	-2.974	3.524
Totale lasten	767.790	798.950	31.161	760.268
Saldo baten en lasten	31.161	0	-31.161	-7.268
Algemene dekkingsmiddelen	2.144	0	2.144	3.609
Totaal saldo van baten en lasten	33.305	0	33.305	-3.659

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Noordelijke Rekenkamer

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van de Noordelijke Rekenkamer te Assen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het college van de Noordelijke Rekenkamer is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de Noordelijke Rekenkamer.

Het college is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Noordelijke Rekenkamer. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van de Noordelijke Rekenkamer gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het College vastgesteld. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Noordelijke Rekenkamer een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 217, lid 3, onder d van de Provinciewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Groningen, 13 april 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. D.E. Engwerda RA